

Delo, Globus znanja: Beseda strokovnjakinje

Dr. Natalija Komljanc, strokovna direktorica Zavoda RS za šolstvo, vodja inovacijskih projektov in nacionalne mreže inovativnega odprtega učnega okolja

Naslov: Šolstvo se pomlaja z inovacijami

Šolanje se pomlaja s spletnjem starega znanja z novim v sodelovanju z mladimi. Inovacijski projekti so ena izmed oblik pomlajevanja šolstva z didaktičnimi novostmi. So varčna in smotrna oblika posodabljanja šolstva z vidika časa in stroškov. Učitelji pomlajujejo stroko z raziskovanjem lastne prakse skupaj z učenci ob zunanji ekspertni podpori. Kurikulum posodablja, da jim koristi pri poučevanju in učencem pri učenju. Posodabljanje je smiselno, če se zdi uporabnikom potrebno. Šolske novosti se odkrivajo pri učenju, ko se jih lahko hkrati tudi preveri in oceni njihovo vrednost. Prednost neposrednega posodabljanja je, da učitelji zaradi tega ne manjkajo pri pouku.

Več, ko je doživetij in izkušenj, tem bolje okolje pripomore k učinkovitejšemu reševanju učnih izzivov, zato je smiselno oblikovati inovativna odprta učna okolja. Nekaj učiteljev in učencev se je odzvalo na natečaj »Učilnica« Zavoda RS za šolstvo lani, še več pa na letošnji razpis z naslovom »Učilnica brez katedra«. Preko šestdeset projektnih skupin, združenih v nacionalno mrežo z video posnetki predstavljajo inovativne oblike odprtega učnega okolja (www.zrss.si).

Inovativno odprto učno okolje predstavlja učne priložnosti, kjer je možna izbira učenja (oblik, metod, vsebin, prostora in časa) ter raznoterost vsebin z vidika virov in orodij za učenje. Zagotovljena je podpora odraslih pri samostojnem učenju, zblíževanje in sodelovanje s sošolci in učenje z eksperti iz okolja. Spodbuja se celovito zaznavanje v naravi in laboratoriju ter učenje v kombinaciji naravnega in umetnega okolja. Učenci so del ekspertne ekipe, ki razmišljajo, iščejo, preizkušajo, preverjajo in vrednotijo. Inovativno odprto učno okolje posveča čas refleksijam opravljenega učenja in rezultatov oz. produktov. Inovativno odprto učno okolje nudi učencu namesto katedra izkušnje na obeh straneh »pulta«: učnega, poučevalnega, ustvarjalnega, predstavitvenega, prodajnega...

Odprta šola nudi učencu strokovno oporo pri načrtovanju učenja, ko razmišlja o tem, kaj in kako se bo učil. Odprta šola ima odprt planski sistem za izvajanje učnega programa. Šola učencu/em organizira prostor in čas za svobodno, fleksibilno učenje, kakovostno povratno informiranje v poučevanju in predstavljanje ustvarjenega. V odprti šoli vsak učenec ob pomoči učitelja vodi svoj osebni kurikulum, ki je obogaten z osebnimi interesi za ustvarjalno učenje. Učenci se s formativnim spremljanjem varno prilagajajo in po potrebi raziskujejo vire ter vplive v okolju. Učitelji v šolah organizirajo varna in zanimiva doživetja, ko delujejo udje, čutila in možgani. Učenci se ob pomoči učitelja in podpori staršev učijo samostojnega uravnavanja učenja in predstavljanja naučenega. Učitelji v poučevanju upoštevajo načelo Komenskega: »od bližnjega k daljnemu« in drugo njegovo načelo v obratnem smislu: »od neznanega k znanemu«, pri odkrivanju pa uporabijo svoje predznanje in pomoč odraslega.

Inovativno odprto učno okolje se širi v večji in celovitejši svet, kjer imajo ljudje svoj »kot« za premišljevanje in prostor za sodelovanje z drugimi v socialnih učnih skupinah. Bistveni namen

odprtega učnega okolja je v medsebojnem sodelovanju; spletanju, mreženju v šolski, morda regijski, nacionalni, evropski in svetovni mreži.

Odprto učenje je bilo v slovenskih šolah že prisotno v sedemdesetih in osemdesetih letih, vendar je bilo nekoliko drugačno. Odpirali so vrata, da bi jih obiskali sošolci, starši in zanimivi ljudje. Šli so na ekskurzije, tabore in obiskali različne delovne organizacije. Slovenski učitelji pa se skupaj z učenci v sedanjem času spoprijemajo z izzivi svobodnega varnega učenja za trajno znanje; s fleksibilno organizacijo šolanja in učenja, z bogatenjem učnega prostora, s skupnim načrtovanjem učenja, spremljanjem in reflektiranjem učnih dosežkov namesto klasičnega poučevanja. Učitelji skupaj z učenci pomlajujejo učno okolje, ki jim omogoča spodbudno in ustvarjalno trajno znanje. Kakovostne povratne informacije v inovativni odprti pedagoški komunikaciji pozitivno vplivajo na vzdušje in tudi učni uspeh. Razvite kompetence učiteljev in učencev omogočajo učinkovitejšo funkcionalno pismenost.